

Bükk
Barlang M

ÚJ CSEPPKŐBARLANG A HÓR-VÖLGYBEN

Nemrégiben kétszer is olvashattunk az Élet és Tudományban a Dél-Bükkben húzódó szép *Hór-völgy* földrajzi, ősrégészeti, barlangtani stb. értékeiről (1972. évi 46. és 1973. évi 5. szám. — A szerk.). Az ott már említett *Subalyuktól* északra van a kis *Oszlai-medence*, amely késő pleisztocén kori ritmikus beszakadási folyamatnak az eredménye a Hór-völgyben. Kevesen tudják, hogy az Oszlai-medence fölött emelkedő, különálló, középső triász időszerű szürkemészrögben, az *Odorvárra* egy több szintű *barlangrendszer* alakult ki. Az 546 m magas, ferdén kiemelt Odorvár tetején létrejött barlangi rendszernek ma már csak a romjai lehetők fel rövid járatok, üregek formájában, s megvan még az úgynevezett *Lakóbarlang* a csúcs északkeleti sziklafala alatt. Ennek oly kicsi a nyílása, hogy egy ember éppen csak befér rajta. Otthagytott, feltört hengeres csontok, kvarciszilánkok, a bükki kultúrára jellemző díszítésű cseréptöredékek utalnak arra, hogy hajdan ez is a bükki ősember lakóhelye volt.

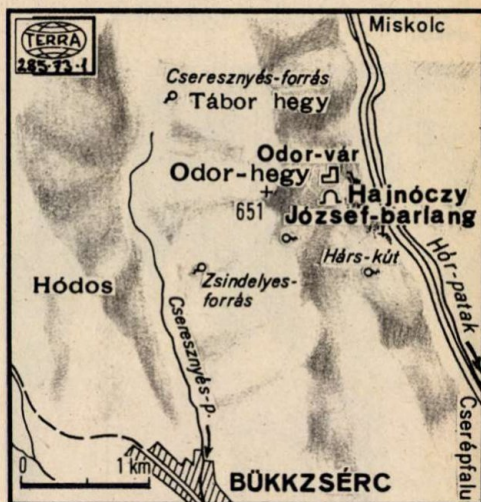
Az Odorvár csúcsterületét azonban nemcsak a bükki ősember, hanem a vaskor embere is lakta. A kezdetleges vashasználatra mutat az a sok jó minőségű *vasérc*, amelyet valahonnan más honnan vittek oda, hiszen Odorvár szürkemészrögében nincs semmiféle ércféleség. S még inkább a vaskorra utal a sok *edénytöredék* is.

A csúcsterületnek e töredékbarlangjai alatt, kerekén 500 m tengerszint fölötti magasságban találjuk az *odorvári hasadékbarlangot*. Ezt, mint a barlang falán is olvasható, még 1934-ben fedezte föl két lelkes barlangkutató: *Vida és Keller*. Ők fölfedezésüket meg is örökítették e 280 méter hosszú, zegzugos barlang *Ferde Termében*, egy barlangi agyagból készített táblán. A barlangot később, 1962-ben, *Szilvássy Andor* részletesebben is leírta és térképezte. Majd 1964-től a *tiszaföldvári Hajnóczy József Gimnázium* barlangkutató csoportja kemény munkával, kalapáccsal, vésővel és fészítővasal távolítva el az utat elzáró köveket, a barlangot 340 m-ig járhatóvá tette. Sajnos, hiába fedezték föl a szebbnél szebb cseppkőes járatokat, fülkéket: a barlang — az ország sok más, értékes barlangához hasonlóan — mindmáig nincs biztosan lezárva (jóllehet sok helyen életveszélyes), és kíméletlen látogatók máris szörnyű pusztítást végeztek benne.

Óriási cseppkőképződmény a Csodák Termében

A tiszaföldvári gimnázium diákjai tíz esztendő óta minden nyáron sátoztáborokat szerveznek e vidékre, s tanáraikkal együtt önkéntes csoportokban tájra fel az Odorvár, a Hór-völgy és környéke érdekességeit. A tízéves kutatás eddigi eredménye egy 5600—5700 tárgyat számláló gyűjtemény. Található ebben fénykép, közet, talajminta, növény, állat, néprajzi tárgy, modell, nyomtatvány, okmány, továbbá földrajzi nevek gyűjteménye — egyszerűen minden, ami Odorvárról és környékéről vall. A gyűjtemény java anyagából már négy kiállítást is rendeztek.

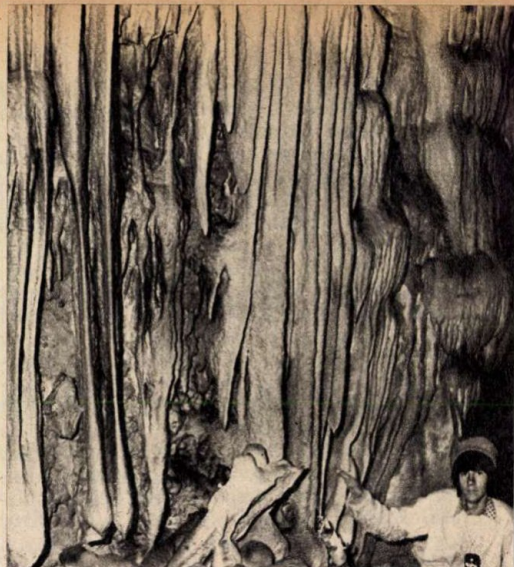
E barlangkutató csoport egy része — *Ádám László, Bárdy Anna, Gál István,*

Hegedűs Gyula és Pödör László — 1971 nyarán a táborozás vége felé kutatni kezdte az Odorvár meredek, sziklás, déli karsztkopárosát is. Abból indultak ki, hogy a Hór-patak bevágódásával együtt a felszín alatti karsztvízszintnek is *alacsonyabbra* kellett szállnia, vagyis ma a víz mélyebben végezheti oldó munkáját. Ezért föltették, hogy az odorvári hasadékbarlang alatt 50—60 méter mélyen egy *további barlangnak* is kell lennie. Kutatás közben az egyik hatalmas sziklafal alatt egy kis lyuknál léghűzatot észleltek a diákok. Elővették az ilyenkor mindig magukkal hordott gyertyákat, s meggyújtva felállították őket a kis lyuknál, valamint más közeli részeknél. Ahol a legnagyobb volt a gyertyalángok elhajlása, ott kitágították a nyílást. Néhány órai

munka után egy kemény mészkőél mögött valami üregre bukkantak. Az egyik fiú zseblámpája beleesett az üregbe, s csörömpölve ugrándozott a mélybe. Hogyan vehetnék ki? Kötelet, karbidlámpát, gyógyszert, sisakokat hoztak, és újabb néhány órai kutatás után egy addig ismeretlen, új barlangrendszer tárult fel előttük 40—50 m hosszú és sok helyen 15—25 m magas óriástermekkel, 3—5 méteres cseppkövekkel, sejtelmesen csengő-bongó cseppkörgonákkal, csilingelő „minicseppkövekkel”, gótikus toronydísztípusokra emlékeztető gyémántos csillogású képződményekkel. (Az egyik különös csepp-

Összenőtt oszlopok, cseppköfűlkék és hasadékok

Az egyik fölfedező, Ádám László gimnáziumi tanuló az „Orgonahangversenyt figyelő béká” cseppkőalakzatánál

(Szilankó István felvételei)

kőalakzatot „Orgonahangversenyt figyelő béká”-nak nevezték el.) Fölfedezésüket jelentették a tábor vezetőjének, Németh Gyulának. Az új barlangot a tiszaföldvári gimnázium névadójáról, Hajnóczy Józsefről, a magyar jakobinus mozgalom nagy mártírájáról nevezték el a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat hozzájárulásával.

A barlangkutató csoport még ugyanazon év őszén ismét fölkereste az új barlangot, s újabb járatokat sikerült kibontaniuk. Majd 1972 tavaszán nehéz véső- és feszítőmunkával sikerült végleges és viszonylag kényelmes bejáratot létesíteniük. Akkor még nem zöldült ki a határ, így alaposabban átkutatathatták az Odorvár sűrűn bokros lejtőit, s jó néhány újabb barlangi járatot sejtető hasadékra, kisebb és nagyobb lyukra, hengeres járatra, „gyanús” omlásra bukkantak. Ezek alaposabb átkutatását az idei nyárra tervezték. (Kutatómunkájukat anyagilag is támogatta a Szolnok megyei Tanács Művelődésügyi Osztálya, valamint a gimnázium. A legtöbb szakmai segítséget a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Földrajzi Tanszékétől, dr. Kádár László professzortól és dr. Pinczés Zoltán docenstól kapták.)

háromkor fölkelni, hogy megfigyelhessék a közelben legelő vagy inni járó szarvasokat, őzeket. Megismerik a gombákat. Megtanulnak edzetten élni, fáradságot túrni, elsősegélyt nyújtani, főzni. E táborok ismeretterjesztő, tudományos és nevelési értéke felmérhetetlen. De a legfontosabb a munka öröme, a sikerélmény, a természet szépségeinek fölfedezése.

Dr. Varga Lajos
gimnáziumi tanár
(Tiszaföldvár)

A Hajnóczy-barlang egyik hatalmas, mesebeli erdőre emlékeztető cseppkőképződménye

„Csigaszemek” a sztalagmiton... Az 1971-ben fölfedezett Hajnóczy-barlangban négyen az öt barlangfelfedező közül: hátul balról jobbra Ádám László és Pödör László, elől Gál István és Hegedűs Gyula, a tiszaföldvári Hajnóczy József Gimnázium diákjai

A tiszaföldvári Tiszazugi Földrajzi Múzeum igazgatója színpompás diafilmeket készített az új barlangról és környezetéről, Odorvarról és a Hór-völgy szebbnél szebb részeiről. Sajnos, ez a kis múzeum nagy helyhiánnyal küzd, különben a legjobb alkalmat nyújthatná arra, hogy a tíz év alatt összegyűjtött, leírt, lefényképezett hatalmas anyag rendszeresen szolgálja a szélesebb körű természettudományos ismeretterjesztést, de még a tudományos kutatást is. Az iskolának azonban sem helye, sem anyagi ereje nincs e gazdag gyűjtemény megfelelő gondozására. *Ugy gondoljuk, hogy e lelkes társaságnak a munkája — a Hór-völgyének és közvetlen környékének eddigi kutatásában és további tervszerű feltárásában — nemcsak helyi értékű, hanem általános figyelmet érdemel.*

A diákok ott gyakorolják be a tudományos igényű növénygyűjtést, -megfigyelést és -fényképezést. A gimnázium meteorológiai műszereivel az erre vállalkozó diákok mérik az időjárási adatokat. Följegyzik a forrásvizek hőmérsékletét. Szemük százfelé jár, s észrevesznek mindent. Nem sajnálják esténként egy bokor mögött kuporogni órákig, vagy hajnali

